

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

11 січня 2024 року

Київ

№ 5

**Про затвердження Положення про визначення
пов'язаних із кредитною спілкою осіб**

Відповідно до статей 7, 15, 55¹, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 21 Закону України “Про фінансові послуги та фінансові компанії”, статей 37, 41 Закону України “Про кредитні спілки”, з метою регулювання діяльності кредитних спілок Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про визначення пов'язаних із кредитною спілкою осіб (далі – Положення), що додається.
2. Кредитним спілкам до 01 липня 2024 року привести свою діяльність у відповідність до вимог Положення та подати до Національного банку України перелік пов'язаних із кредитною спілкою осіб станом на дату подання цієї інформації за формою, що додається.
3. Департаменту методології регулювання діяльності небанківських фінансових установ (Сергій Савчук) довести до відома кредитних спілок інформацію про прийняття цієї постанови.
4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 33

Положення
про визначення пов'язаних із кредитною спілкою осіб

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про фінансові послуги та фінансові компанії” (далі – Закон про фінансові послуги), “Про кредитні спілки” (далі – Закон про кредитні спілки), з метою визначення пов'язаних із кредитною спілкою фізичних та юридичних осіб (далі – особи).

2. Це Положення визначає:

1) порядок регулювання діяльності кредитних спілок у частині визначення пов'язаних із кредитною спілкою осіб;

2) ознаки пов'язаності, які кредитна спілка використовує з метою забезпечення виконання частини четвертої статті 41 Закону про кредитні спілки, а Національний банк України (далі – Національний банк) використовує з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки.

3. Терміни в цьому Положенні вживаються у значеннях, наведених у Законі про кредитні спілки та Законі про фінансові послуги.

II. Визначення кредитною спілкою пов'язаних із нею осіб

4. Кредитна спілка визначає пов'язаних із нею осіб відповідно до Закону про кредитні спілки. Кредитна спілка визначає осіб, зазначених у пункті 6 частини першої статті 41 Закону про кредитні спілки, пов'язаними із нею з урахуванням однієї або кількох ознак пов'язаності, зазначених у розділі III цього Положення.

5. Особа вважається пов'язаною з кредитною спілкою з моменту виникнення підстав для визначення такої особи пов'язаною з кредитною спілкою відповідно до вимог Закону про кредитні спілки та цього Положення.

6. Внутрішні нормативні документи кредитної спілки мають містити положення стосовно системи контролю щодо операцій із пов'язаними особами з метою забезпечення цілісності та повноти процесу ідентифікації пов'язаних осіб і контролю за операціями з ними.

7. Кредитна спілка зобов'язана з'ясовувати пов'язаність особи до встановлення договірних відносин з такою особою та/або до проведення з такою особою операції, що може змінити обсяг активних операцій кредитної спілки з пов'язаними особами та/або може бути здійснена не на поточних ринкових умовах.

8. Кредитна спілка відповідно до внутрішніх положень системи контролю щодо операцій із пов'язаними особами не пізніше наступного робочого дня після визначення особи пов'язаною з кредитною спілкою в письмовій формі повідомляє про це таку особу.

9. Кредитна спілка забезпечує актуальність інформації про пов'язаних із нею осіб шляхом оновлення інформації щодо осіб, визначених пов'язаними з кредитною спілкою, визначення нових осіб пов'язаними з кредитною спілкою особами, припинення визнання осіб пов'язаними з кредитною спілкою особами.

10. Кредитна спілка зобов'язана вживати заходів для відповідності операцій з пов'язаними особами вимогам Закону про кредитні спілки з наступного робочого дня з дня виявлення ознак пов'язаності особи з кредитною спілкою або з наступного робочого дня з дня отримання інформації від Національного банку про визначення особи пов'язаною з кредитною спілкою відповідно до розділу IV цього Положення.

11. Кредитна спілка має право відмовитися від здійснення операцій з особами, щодо яких складно та/або неможливо визначити наявність чи відсутність пов'язаності.

III. Ознаки визначення осіб такими, що є пов'язаними з кредитною спілкою

12. Пов'язаними з кредитною спілкою особами є:

1) керівники кредитної спілки, головний внутрішній аудитор, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер, керівники та члени комітетів ради та правління кредитної спілки;

2) керівник юридичної особи – члена кредитної спілки, керівник підрозділу внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки;

3) асоційована особа керівника кредитної спілки, головного внутрішнього аудитора, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера,

керівників та членів комітетів ради та правління кредитної спілки, керівника юридичної особи – члена кредитної спілки, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, керівників та членів комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки;

4) юридична особа, в якій керівник кредитної спілки, головний внутрішній аудитор, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер, керівники та члени комітетів ради та правління кредитної спілки, асоційована особа керівника кредитної спілки, головного внутрішнього аудитора, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівників та членів комітетів ради та правління кредитної спілки, керівника юридичної особи – члена кредитної спілки, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, керівників та членів комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки, є керівником та/або власником істотної участі;

5) особа, яка не зазначена в підпунктах 1–4 пункту 12 розділу III цього Положення, але може впливати на управління або діяльність кредитної спілки:

керівник юридичної особи (підприємства, установи, організації), місце роботи в якій є ознакою членства в кредитній спілці;

керівник закладу освіти, місце навчання та/або роботи в якому є ознакою членства в кредитній спілці;

керівник професійної спілки або релігійної організації, належність до якої є ознакою членства в кредитній спілці;

б) будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у підпунктах 1–5 пункту 12 розділу III цього Положення.

13. Кредитна спілка з метою забезпечення виконання частини четвертої статті 41 Закону про кредитні спілки, а Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовують ознаку економічної залежності:

1) основним джерелом надходжень особи для погашення заборгованості або виконання зобов'язань у кредитній спілці є кошти кредитної спілки;

2) особа діє переважним чином як представник інтересів кредитної спілки.

14. Кредитна спілка з метою забезпечення виконання частини четвертої статті 41 Закону про кредитні спілки, а Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовують ознаку наявності ознаки спільної інфраструктури, якщо:

1) особа має ідентичні адреси (фізичні або віртуальні), фактичного місця проживання або місцезнаходження (для юридичних осіб), нефізичного розміщення (інтернет-сайт), спільні засоби комунікації з кредитною спілкою та/або пов'язаними з нею особами;

2) особа має спільні операційні структурні елементи, ІТ-системи, бухгалтерський облік здійснюється тією самою особою, що і в кредитній спілці (включаючи аутсорсинг), крім використання послуг об'єднаної кредитної спілки, членом якої є кредитна спілка.

15. Кредитна спілка з метою забезпечення виконання частини четвертої статті 41 Закону про кредитні спілки, а Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовують ознаку, за якої особа не співпрацює з кредитною спілкою з питань з'ясування інформації Національним банком щодо її відносин з кредитною спілкою та/або пов'язаними з нею особами, або є відкрита та документально не спростована інформація про пов'язаність особи з кредитною спілкою.

16. Кредитна спілка з метою забезпечення виконання частини четвертої статті 41 Закону про кредитні спілки, а Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовують ознаку за характером операцій, якщо:

1) кредитні кошти або значна частина кредитних коштів використовується особою в інтересах кредитної спілки прямо чи опосередковано (включаючи, але не обмежуючись, купівлю активів та оплату послуг);

2) потрібної документації щодо трансакції немає або документація не відповідає встановленим кредитною спілкою вимогам (недостатньо документів), або документація не відображає реальних характеристик, економічної суті трансакції.

17. Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовує ознаки недотримання операційних стандартів, встановлених кредитною спілкою:

1) особа має договірні відносини, що передбачають право на відмову від узятих на себе зобов'язань перед кредитною спілкою (виконання визначених умов) (крім права на відмову від договору про споживчий кредит) та/або передавання боргів чи заміни боржника на пов'язану з кредитною спілкою особу;

2) для боржника встановлено індивідуальні умови сплати боргу, відмінні від умов, які кредитна спілка застосовує для інших позичальників.

18. Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовує ознаки неврахування кредитною спілкою заборгованості та кредитоспроможності особи:

1) кредитоспроможність особи до моменту встановлення договірних відносин з такою особою не свідчить про можливість своєчасного повернення кредиту;

2) є продовження строку користування кредитом на строк більше одного року без наявності фактів сплати відсотків за кредитом.

19. Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовує ознаки недостатнього дотримання кредитною спілкою внутрішнього контролю:

1) внутрішній контроль за операцією з особою недостатній порівняно з тим, що застосовується в аналогічних операціях, включаючи, але не обмежуючись ситуаціями, коли операція була здійснена:

за процедурою, відмінною від процедури, визначеної для аналогічних боржників;

у розмірі, що перевищує встановлений кредитною спілкою ліміт щодо розміру кредиту одному члену кредитної спілки без належного економічного обґрунтування;

2) активи / послуги, продані / надані кредитній спілці особою, не можуть бути ідентифіковані або немає доказів їх імовірного існування на момент здійснення трансакції.

20. Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовує як ознаку факт встановлення кредитною спілкою під час здійснення операцій з особами:

1) відсоткових ставок, комісій, нижчих за звичайні (крім депозитів);

2) нарахування та виплати більших за звичайні відсотків за вкладами (депозитами);

3) цін, за якими відбулася купівля / передача майна та/або отримання послуг кредитною спілкою від особи, що суттєво відрізняються від ринкових.

21. Національний банк з метою забезпечення виконання частини шостої статті 41 Закону про кредитні спілки застосовує ознаки, за яких:

1) в особі є договори з кредитною спілкою та/або пов'язаною з кредитною спілкою особою щодо забезпечення виконання зобов'язань один за одного;

2) кредитною спілкою прийнято від боржника забезпечення виконання зобов'язань у меншому розмірі або забезпечення нижчої якості, ніж приймається від інших членів.

22. Не можуть бути визначеними пов'язаними з кредитною спілкою особами:

1) держава Україна (в особі відповідного органу державної влади або управління та/або суб'єктів, що діють на основі лише державної власності);

2) територіальна громада (в особі відповідного органу місцевого самоврядування);

3) міжнародна фінансова установа, з якою Уряд України уклав договір про співробітництво та для якої згідно із законами України встановлені привілеї та імунітети;

4) об'єднана кредитна спілка;

5) асоціація кредитних спілок.

IV. Визначення Національним банком пов'язаних із кредитною спілкою осіб

23. Національний банк під час здійснення нагляду має право визначити особу пов'язаною з кредитною спілкою, якщо така особа не була визначена пов'язаною самою кредитною спілкою.

24. Національний банк може визначити особу пов'язаною з кредитною спілкою відповідно до статті 41 Закону про кредитні спілки з урахуванням однієї або кількох ознак пов'язаності, зазначених у розділі III цього Положення, з урахуванням характеру взаємовідносин, операцій та наявності інших зв'язків із кредитною спілкою.

25. Національний банк перед розглядом питання щодо визначення особи пов'язаною з кредитною спілкою надсилає до кредитної спілки письмовий запит з метою отримання інформації та пояснень про причини невизначення такої особи пов'язаною з кредитною спілкою (далі – письмовий запит).

26. Кредитна спілка надає запитувану Національним банком інформацію та пояснення щодо невизначення такої особи пов'язаною з кредитною спілкою самою кредитною спілкою у строк та у спосіб, зазначені в письмовому запиті.

27. Національний банк приймає рішення про визначення особи пов'язаною з кредитною спілкою (далі – рішення Національного банку) за наявності підстав для цього.

28. Рішення Національного банку, визначені в пунктах 27, 35 та 37 розділу IV цього Положення, приймає Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг (далі – Комітет з питань нагляду).

29. Рішення Національного банку набирає чинності з дня, наступного за днем його прийняття.

30. Національний банк у день прийняття рішення Національного банку доводить до відома кредитної спілки інформацію про прийняте рішення в письмовій формі (у паперовій або електронній формі з дотриманням вимог законодавства) (далі – повідомлення про прийняте рішення).

31. Кредитна спілка протягом 10 робочих днів із дня отримання повідомлення про прийняте рішення має право подати до Національного банку клопотання про визначення особи не пов'язаною з кредитною спілкою (далі – клопотання) з обґрунтуванням і підтвердними документами до такого обґрунтування.

32. Національний банк протягом 30 календарних днів із дня отримання клопотання розглядає його щодо обґрунтованості на підставі наданих кредитною спілкою підтвердних документів. Водночас особа на період розгляду Національним банком клопотання вважається пов'язаною з кредитною спілкою особою.

33. Національний банк під час розгляду клопотання має право запитати додаткові підтвердні документи, що містять інформацію, потрібну для встановлення наявності або відсутності ознак пов'язаності особи з кредитною спілкою, з установленням строку їх подання.

34. Строк розгляду клопотання призупиняється з моменту направлення запиту на отримання додаткових підтвердних документів та поновлюється з дня, наступного за днем отримання Національним банком підтвердних документів, або з дати закінчення встановленого строку надання підтвердних документів.

35. Національний банк має право продовжити строк розгляду клопотання і встановити строк, на який продовжено строк розгляду (рішення приймає Комітет з нагляду), але не більше ніж на 15 календарних днів.

36. Національний банк повідомляє кредитну спілку про продовження строку розгляду клопотання і строк, на який його продовжено, надіславши повідомлення в письмовій формі (у паперовій або електронній формі) у день прийняття рішення про продовження строку розгляду клопотання.

37. Клопотання розглядає Комітет з питань нагляду, який може прийняти рішення про зміну / скасування / припинення визнання особи пов'язаною або залишити попереднє рішення Національного банку без змін.

Рішення про зміну / скасування / припинення визнання особи пов'язаною приймається за наявності обставин, що сталися або стали відомими після прийняття попереднього рішення Національного банку.

38. Рішення Національного банку щодо зміни / скасування / припинення визнання особи пов'язаною / залишення попереднього рішення Національного банку без змін набирає чинності з дня, наступного за днем його прийняття. Національний банк у день прийняття такого рішення доводить до відома кредитної спілки інформацію про прийняте рішення в письмовій формі (у паперовій або електронній формі з дотриманням вимог законодавства).

39. Кредитна спілка зобов'язана враховувати в своїй діяльності рішення Національного банку з наступного робочого дня після отримання відповідного повідомлення про прийняте рішення.

40. Кредитна спілка має право визначити особу не пов'язаною з кредитною спілкою, яка була визначена Національним банком пов'язаною з кредитною спілкою, у таких випадках:

1) відповідно до повідомлення Національного банку про рішення щодо припинення визнання особи пов'язаною або скасування / зміну рішення Національного банку;

2) у зв'язку з припиненням цивільної правоздатності особи.

41. Кредитна спілка у випадку, зазначеному в підпункті 2 пункту 40 розділу IV цього Положення, не пізніше наступного робочого дня після визначення особи не пов'язаною з кредитною спілкою письмово повідомляє про це Національний банк із наданням підтвердних документів.

42. Кредитна спілка не пізніше наступного робочого дня після отримання рішення Національного банку повідомляє про це особу, стосовно якої прийнято таке рішення, у письмовій формі.

Додаток
до постанови Правління
Національного банку України
11 січня 2024 року № 5

Перелік
пов'язаних із кредитною спілкою осіб
станом на _____ 20 ____ року

(найменування кредитної спілки)

(код за ЄДРПОУ кредитної спілки)

(місцезнаходження кредитної спілки)

Таблиця 1

№ з/п	Повне найменування юридичної особи/прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи	Тип особи: коди (1) для юридичних осіб або (2) для фізичних осіб	Код за ЄДРПОУ, ідентифікаційний/реєстраційний код/номер/реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності) або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків і повідомили про орган контролю і мають відмітку в паспорті)	Місцезнаходження юридичної особи/місце проживання фізичної особи	Основний вид економічної діяльності за класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД)	Код виду пов'язаної особи
1	2	3	4	5	6	7

Вид та код виду пов'язаної з кредитною спілкою особи

Таблиця 2

№ з/п	Вид пов'язаної з кредитною спілкою особи	Код виду пов'язаної з кредитною спілкою особи
1	2	3
1	Керівники кредитної спілки, головний внутрішній аудитор, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер, керівники та члени комітетів ради та правління кредитної спілки	03
2	Керівники юридичної особи – члена кредитної спілки, керівник підрозділу внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки	98
3	Асоційовані особи керівника кредитної спілки, головного внутрішнього аудитора, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівників та членів комітетів ради та правління кредитної спілки, керівника юридичної особи – члена кредитної спілки, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, керівників та членів комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки	98
4	Юридичні особи, в яких керівник кредитної спілки, головний внутрішній аудитор, головний ризик-менеджер, головний комплаєнс-менеджер, керівники та члени комітетів ради та правління кредитної спілки, асоційована особа керівника кредитної спілки, головного внутрішнього аудитора, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівників та членів комітетів ради та правління кредитної спілки, керівника юридичної особи – члена кредитної спілки, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, керівників та членів комітетів юридичної особи – члена кредитної спілки, є керівником та/або власником істотної участі	11

1	2	3
5	Особи, які не зазначені в колонці 2 рядків 1–4 таблиці 2 цього додатка, але можуть впливати на управління або діяльність кредитної спілки: керівник юридичної особи (підприємства, установи, організації), місце роботи в якій є ознакою членства в кредитній спілці; керівник закладу освіти, місце навчання та/або роботи в якому є ознакою членства в кредитній спілці; керівник професійної спілки або релігійної організації, належність до якої є ознакою членства в кредитній спілці	98
6	Будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у колонці 2 рядків 1–5 таблиці 2 цього додатка	12

Пояснення до заповнення додатка

1. У колонці 6 таблиці 1 для фізичної особи, яка не здійснює підприємницької діяльності, нерезидентів, які не мають коду виду економічної діяльності, зазначається “00000”.